

Uredništvo in upravniki: 2657 S. Lawndale Ave. Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

Iskani vsek dan razen nedelj in praznikov. Izšel dnevno razen nedelj in praznikov.

Čena lista je \$5.00

Štampa se odvijala med 21. januarja 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

### Orkan prinesel Floridi uničenje in smrt

Vihar je drvil s hitrico sto dvajset milj v uri. — Silni valovi poplavlili obzračje. — Število mrtvih še ni dognano.

West Palm Beach, Fla. — V ameriški Rivieri vlada danes tuga in žalost. Silen orkan, ki je imel svoj začetek v Zapadno-Indijskem morju, je prinesel Floridi smrt in opustošenje. Nekoč je bila Kalifornija dežela, v kateri so milijonarji preživljali zimo. Prišel je potres, ki je povzročil ogromno škodo posebno v San Franciscu in zahteval precej življenj, in Kalifornija je prišla v nemilost pri milijonarjih.

Nihče ni mislil do kalifornijskega potresa na Florido. Na dežela je bila poznana kot dežela modrih, komarjev, strupenih kač in aligatorjev. Po kalifornijskem potresu pa so odkrili tudi vrline Floride, posebno njeno napoj tropično klimo. Nihče ni takrat mislil na orkane, ki divjajo v Zapadno-Indijskem oceanu in najdejo pogostokrat tudi pot na ameriški kontinent. Na nekdanji pozabljeni Floridi so se pričele dvigati krasne vile, zgrajeni so bili razkošno opremljeni hoteli in divne apartmanne hiše, v katerih je bilo vsega, kar si je najbolj razvajeni človek zaželel. V kratkem času je bila zgrajena ameriška Riviera.

V ta raj tam na jugu je pa prihrumel orkan iz Zapadno-Indijskega morja. Kar je stalo veliko dela in truda, je bilo uničeno ali pa poškodovano. Vihar je pa tudi zahteval človeške žrtve. Število teh žrtv še ni dognano. Nekateri jih niso še našli, drugi manj, tretji pa so že obljubili pomoč, je rekla. Nekoč — imena ni povedala — ji je po telefonu sporočil, da sam prispeva stotisoč dolarjev, če je treba. Ona je zelo vesela tega in izrekla je upanje, da se gotovo dobi tisoč dobrih kristjanov, ki dajo vsak po sto dolarjev za uničenje hudiča in v čast in slavo božjo! Verniki so soglasno sprejeli njen predlog. Denar bo zdaj padal kot toča.

Medtem se je ponovila vest, da je Kenneth G. Ormiston, radio-operator, sporočil po svojem odvjetniku okrožnemu pravdniku, da je pripravjen povedati vse, ako mu država zagotovi imuniteto. Ormistonov advokat je izjavil, da afera pastorec Aimee McPhersonove ni privatna zadeva, temveč je važna za javno življenje, kajti pastorica predstavlja močno versko organizacijo. Ljudstvo mora imeti fakte in Ormiston je v stanju dati vse fakte.

### Aimee spollra na kilmavece za denar, denar

Dušna pastirica, ki je zdaj "zdrava", zahteva fond za "pobijanje hudiča." Eden sam je baje obljubil \$100,000.

Los Angeles, Cal. — Aimee Semple McPherson, pastirica Angelus tempela in "četverkotnega evangelija", je v nedeljo toliko "oždravela," da je prišla s svojjo hčerjo Roberto in sinom Rolфом v Angelus tempel, kjer jo je čakala množica zvestih vernikov. Množica je sprejela "sveto ženo" z gorečnimi klicem "Aleluje" in "Slava Bogu."

Aimee je takoj začela business. Rekla je, da je tempel v veliki krizi, vera v nevarnosti in da je treba denarja za "pobijanje hudiča", ki se je zarotil, da jo uniči. Predlagala je, da se izvoli pomočni odbor businessmenov, ki bo upravljal pomočni sklad. Prijatelji so ji že obljubili pomoč, je rekla. Nekoč — imena ni povedala — ji je po telefonu sporočil, da sam prispeva stotisoč dolarjev, če je treba. Ona je zelo vesela tega in izrekla je upanje, da se gotovo dobi tisoč dobrih kristjanov, ki dajo vsak po sto dolarjev za uničenje hudiča in v čast in slavo božjo! Verniki so soglasno sprejeli njen predlog. Denar bo zdaj padal kot toča.

Medtem se je ponovila vest, da je Kenneth G. Ormiston, radio-operator, sporočil po svojem odvjetniku okrožnemu pravdniku, da je pripravjen povedati vse, ako mu država zagotovi imuniteto. Ormistonov advokat je izjavil, da afera pastorec Aimee McPhersonove ni privatna zadeva, temveč je važna za javno življenje, kajti pastorica predstavlja močno versko organizacijo. Ljudstvo mora imeti fakte in Ormiston je v stanju dati vse fakte.

doma. Takšna je bila sled viharja, ki jo je zapustil za sabo po devet ali deseturnem divjanju. Orkan je zadel razna mesta, v katera zahajajo bogatini. Pas, po katerem je divjal vihar, se razprostira severno in južno od Miami. Vihar je zadel mesta Miami, Miami Beach, Homestead, Little River, Lemon City, Hialeah, Miami Shores, Coral Gables, Ojus, Hallandale, Hollywood, Davie, Dania, Fort Lauderdale, Prospecto, Pompano in Deerfield. Manj škode je napravil vihar v Palm Beachu, Lake Worthu in Boyntonu.

Trgovsko življenje v teh mestih je ustavljeno. Banke in trgovine so zaprte. Vihar je zdobil velika razlozna okna, kakor da so napravljena iz jajče lupine. Blago v prodajalnah je vihar znosil na kupe in to blago je nosil silni vihar semintje kot papirnate koščke.

Colne, motorne šolne, vlačilne ladje, pristaniščne tovorne ladje itd. je pa vihar metal semintje, drobil, pogrezoval ali pa vrge s silnim valom kakšnih petdeset čevljev daleč na suho.

Jahta "Noah", ki je stala \$100,000 in je bila preje lastni na nemškega kajzerja, se je prelomila na dvoje in pogreznila.

V nekaterih mestih je bil proglašen preki sod in ceste patuljira milica, ki je pomnožena s prostovoljci, da se preprečijo tatvine.

Vihar je minil. Mesta so v razvalinah, ameriški delavci pa pojdajo s tiste energijo na delo, kot so bili po potresu v San Franciscu. In razvalin se bodo kmalu dvignila nova poslopja in vihar bo pozabljen, kot je danes potres v Kaliforniji.

Premog odkrit v Italiji. Rim, 20. sept. — V Sardiniji so bila odkrita velika ležišča trdega premoga in železne rude. Premog je iste kakovosti kakor angleški. Družba, ki bo izkoristila nove zaklade, se je že organizirala. Premoga je baje 30 milijonov ton.

### PRED OBRAVNAVO PROTI PAS-SAIŠKEMU POLICIJSKEMU ŠEFU

Z njim vred pridejo pred sodišče še štirje drugi brutalni policaji. — Vseh pet je nastopilo skrajno brutalno.

Pasalic, N. J. — Policijski načelnik Richard O. Zober in še štirje policaji pridejo pred sodišče še koncem tega meseca. Obpravna se bo vršila pred sodnikom Newmannom, ki je član pasalskega okrožnega sodišča. Policaji so obtoženi brutalnega napada. Obtožnico bo zagovarjal odvetnik John Larkin Hughes, ki zastopa Unijo za ameriške civilne svobodščine. Ti policaji so pretepli stavkarje in nestavkarje brez vzroka, ko je v mesecu februarju t. l. policija naskočila stavkarje.

### KVEKERICI SE NI IZDAL DRŽAVLJANSKI PAPIR.

Vložila je priziv na višjo instanco.

New York, N. Y. — Mrs. Mary King se je priselila v Združene države iz Irske. Leta 1924 je bila pozvana pred sodnika Wolvertona v Portlandu, Ore., ko je vprašala za državljske papirje.

Sodnik jo je vprašal: "Če bi vi bili moška oseba in bi Japonci vdrli v deželo, ali bi nosili orožje?" "Ne," je odgovorila Mary.

### Zmaga tesarskih delavcev v San Franciscu

V gospodarski depresiji po vojni so jih podjetniki prisilili v defenzivo. — Zdjaj so pa podjetniki na umiku.

San Francisco, Cal. — Odkar so pričeli podjetniki z gonjo proti organiziranim delavcem v letu 1920-21, so bili tesarski delavci na umiku. Preje so tesarski delavci imeli močno nadzorstvo nad tesarskim delom. Ali podjetniki so se organizirali v Industrial Association of San Francisco. Izabili so depresijo, ki je sledila vojni, in potisnili so delavce iz ofenzive v defenzivo.

V mesecu aprilu t. l. so pa tesarski delavci prešli zopet v ofenzivo, da pridobe nazaj izgubljene postojanke. Cela organizacija je prišla na pomoč postojanki v San Franciscu.

V začetku so tesarski delavci še hitro napredovali, nepričakovano so pa podjetniki izpremenili taktiko. Industrial Assn. je prepovedala prodajati svojim članom stavbinski material stavnbenikom, ki zaposljuje unišilske delavce. Ko je unija tesarskih delavcev spoznala, da je nasprotnik manjal bojno taktiko, jo je tudi ona. Bratovščina tesarskih delavcev je odprla trgovino s stavbinskim materialom. V tej trgovini so lahko dobivali stavbinski material podjetniki, ki so zaposlili strokovno organizirane delavce. Člani organizacije so morali plačati po dolarju assessmenta, da je bila vojna blagajna preskrbljena. Zdjaj je boj večinoma končan. Stavbinski podjetniki so na umiku. Od trinajst tisoč tesarskih delavcev se jih je dvanajst tisoč vrnilo na delo in komaj jih je še en tisoč brez dela. Izredni assessment je bil za polovico znižan in bo kmalu odpravljen. Unija tesarskih delavcev postane zopet kmalu faktor v stavbinski industriji v San Franciscu.

### Portugalski governer odstavljen.

Lisbons, 20. sept. — Joao de Almeida, governer portugalske kolonije Cape Verde, je bil danes odstavljen radi obtožbe veleizdajstva. Governer je pobegnil iz kolonije.

### Newark, N. Y. — Cestnoželzniki uslužbeni v Newarku.

Jersey Cityju, Elizabethu in še šest drugih mestih v severnem delu države New Jersey so v večino glasov odglasovali, da sprejmejo ponudbo Public Service korporacije za tri leta. Mezda ostane stara in sicer 65 centov na uro. Delavske razmere se malo izboljšajo. Za predlog je glasovalo 2,574 uslužbenecv, proti pa 1,263.

### SNEED JE UMAKNIL PREDSEDNIŠKO KANDIDATURO.

Springfield, Ill. — Na predsedniški kandidatski listi za dvanajsti okraj rudarske organizacije sta ostala samo še dva kandidata: Harry Fishwick, zdajšnji provizorični predsednik in bivši podpredsednik, in Joseph Tumulty iz Springfieldd. Wm. J. Sneed iz Herrina, Ill., je umaknil kandidaturo in je postal podpredsednik. Za to mesto bo tudi kandidiral. Sneed je poznan kot podpornik John L. Lewisa, predsednika rudarske organizacije.

### KRVAVA STATISTIKA.

Chicago. — V nedeljo je bilo zopet osem oseb ubitih na cesti. Število letošnjih žrtv nemarne avtomobilske vožnje je s tem naraslo na 395.

### IZGREDI V ITALIJI PROTI TUJCEM

Fašistovski naval na Francoze v Florenci in drugih mestih. Odmeki na zadnji bombni napad na Mussolinija. Fašisti, ki so pretepli ameriškega podkonzula, se also aretirani.

Pariz, 20. sept. — Francoški zunanji urad je še danes brez oficijelnih informacij o sobotnem napadu na francoski konzulat v Florenci. Kakor hitro pride uradna poročila, bo francoska vlada ponovno protestirala v Rimu.

Privatna poročila pripovedujejo, da so se fašistovski izgredi proti tujcem, posebno proti Francozom razširili na vsa večja mesta v Italiji. Največji krvavil je bil v Florenci, kjer je kamenje padalo kot toča na francoski konzulat; vse šipe so bile pobite. Domača policija je hotela očuvati poslopje in naredila je kordon, toda podivjani fašisti so napadli tudi policijo in v metu je bilo več moč ranjenih. Policaji so apelirali na civiliste za pomoč.

Rim, 20. sept. — Policija do danes ni aretirala nikogar radi napada na ameriškega podkonzula Earla Beaman dne 11. septembra v Rimu. Dasi je po napadu preteklo še deset dni in incident je prišel v zunanjo javnost kljub cenzuri, se policija še ne gane, češ da ne ve, kdo so bili napadalci.

### Menda ostane stara. — Vnak je odnehal od svojih zahtev. — In spajava je bila tukaj.

Newark, N. Y. — Cestnoželzniki uslužbeni v Newarku, Jersey Cityju, Elizabethu in še šest drugih mestih v severnem delu države New Jersey so v večino glasov odglasovali, da sprejmejo ponudbo Public Service korporacije za tri leta. Mezda ostane stara in sicer 65 centov na uro. Delavske razmere se malo izboljšajo. Za predlog je glasovalo 2,574 uslužbenecv, proti pa 1,263.

### IZGREDI V FRANCOŠKEM MESTU.

Nancy, Francija, 20. sept. — V teku večerajšnjih komunističnih demonstracij v tem mestu so bili spopadi med žandarji in delavci. Devet žandarjev je bilo ranjenih.

### PO IZDANJU SODNIJSKE PREPOVEDI JE BIL ORETIRAN OKROG ŠEST STO STAVKARJEV. — NA SVOBODO JE BIL IZPUŠTENIH 540 ORETIRANIH STAVKARJEV.

New York, N. Y. — Krojaški podjetniki so se zatekli na sodišče in so izposlovali začasno sodnijsko prepoved proti International Garment Workers Union, v kateri je organiziranih v New Yorku 40,000 krojaških delavcev. Sodnijska prepoved je izredno stroga, in sicer tako stroga, ako se popolnoma izvede, da bi lahko članki v strokovnem glasilu povzročili aretacije, ako so ti članki pisani v interesu stavke. Sodnijska prepoved prepoveduje v resnici vsako akcijo v prid stavke in korist delavcem.

### NEMŠKI LIST V PARIZU.

Pariz, 20. sept. — Prvi nemški list po vojni v Parizu je izšel večeraj. Imenuje se "Die Pariser Deutsche Zeitung" in piše zelo laškavo o Franciji. Med drugim piše, da je francoski kapital bolj naklonjen Nemčiji kot angleški ali ameriški.

### FRANCOŠKO-NEMŠKI EKONOMSKI PAKT PRIHAJA

Nemčija bo pomagala Franciji stabilizirati frank in pobijati ameriška vojna posojila.

Berlin, 20. sept. — Iz "gostije prijateljske ljubezni" v Zenevi in mnogih privatnih sestankov med Stresemannom in Briandom zadnje dni se, kakor poročajo, izdmi nov pakt med Nemčijo in Francijo, ki bo deloma naperjen proti Ameriki.

Glavne točke pakta bodo, da Nemčija pomaga Franciji stabilizirati frankovno valuto in reducirati vojne dolgove Združenim državam, v zameno pa bo Francija izpraznila pred časom Porenje, umaknila vojaško kontrolo nemške armade, priznala Nemčiji pravico do kolonij in vrnila dolino Saar po petnajstih letih brez plebiscita.

All he sodnik kruha in vode samo bialaf? Znan nebraški sodnik namanja, da bo sam poskušal živeti ob samem kruhu in vodi.

Harrington, Neb. — Tukajšnji sodnik W. F. Bryant, ki je že znan po vsej Ameriki, ker obsodi vsakega kršitelja prohibicije s zaporom ob samem kruhu in vodi, je naznanil v soboto, da pričeni s 20. septembrom on sam začne s dieto samega kruha in vode, ki bo trajala pet dni. Na ta način se hoče sodnik pripraviti, kakor pravi, če je taka dieta res škodljiva zdravju kakor izjavljajo mnogi zdravniki.

Bryant, ki je star 75 let in fanatičen suhač, je še obsodil večje število farmerjev in drugih, ki so prišli na suhaško postavo, na deset do trideset dni zapora ob samem kruhu in vodi.

### SODNIJSKA PREPOVED PROTI KROJAŠKIM DELAVCEM

Newark, N. Y. — Cestnoželzniki uslužbeni v Newarku, Jersey Cityju, Elizabethu in še šest drugih mestih v severnem delu države New Jersey so v večino glasov odglasovali, da sprejmejo ponudbo Public Service korporacije za tri leta. Mezda ostane stara in sicer 65 centov na uro. Delavske razmere se malo izboljšajo. Za predlog je glasovalo 2,574 uslužbenecv, proti pa 1,263.

### DELAVČEVE DIVIDENDE.

Trije rudarji ubiti. Scranton, Pa. — Trije rudarji so bili ubiti in eden težko ranjen v soboto v rovu Pennsylvania Coal kompanije v Exeterju, ko se je strop zrušil nanje pod zemljo.

### VELIK PREOBRAHA NA KITAJSKEM

Kantonaska armada zmagovito prodra v centralne province; Vupejfu, katerega zapuščajo lastne čete, se neprestano umiže. Feng, zaveznik Kantončanov, se giblje od severa.

Peking, 20. sept. — Maršal Vupejfu se je s svojimi četami umaknil severno od Rmene reke v provinci Honan. Dezertacije njegovih čet so na dnevnem redu. Kantonaska armada, ki je zadnje tedne izvojevala celo vrsto zmag v centralni Kitajski, zdaj oblega Vučang in obnem prodra dalje ob reki Jangtse proti Kukiangu.

Drugi važni dogodki so se pojavili na severu Kitajske. Kuomincun ali ljudska armada, katere vodja je takozvani kristjanski general Fengjuhsiang, se zoept pomici nazaj proti Pekingu. Gibanje kuomincuna je naperjeno proti mandžurskemu diktatorju Cingtaolinu v namenom, da ne bo mogel poslati vojaške pomoči svojemu zavezniku Vupejfuju v centralnih provincah.

Člj obeh kitajskih revolucionarnih armad, kuomincuna in Kantončanov, je, da se združita in uniči militaristične diktatorje v centru, na vzhodu in v Mandžuriji.

Velika poplava v Iowi. 2000 hiš poplavljenih v Sioux Cityju. Pet milijonov dolarjev škode v mestu in na farmah.

Sioux City, Iowa. — Škoda, katero je naredila povodenj v Iowi vsled alnega deževja, ki je trajalo dva tedna, je ogromna. Znaša najmanj \$5,000,000. Farmerji imajo velikanško škodo na koruzi in drugih pridelkih, ki so še na polju.

Mesto Sioux City je poplavljen. Več kot 2000 hiš je v vodi in škoda znaša pol milijona.

Dva mrtva v pretepu v dvoranl. Chicago. — V nedeljo ob eni zjutraj je deset mladih fantalnov hotelo priti brez vstopnine v snano Narodno dvorano na voglu Racine Ave. in 18. ulice, v kateri je imelo neko hrvatsko društvo plešno zabavo. Pobiravec vstopnic jih je ustavlil, tedaj je eden fantalnov potegnil nož in začel suvati kakor besen okoli sebe. V metu, ki je sledil, sta bila dva zabodena do smrti, tretji pa tako ranjen, da najbrž umre. Sestorica pretepačev je potem hotela uiti v avtu, toda v veliki naglici in najbrž tudi v pijanosti so zapodili avto v sve-tliniški steber na So. Ashland ave. in trije so bili pobiti. Policija je aretirala več oseb.

### KOMPANIJA JIM JE POKLICALA MEZDO. — KOMPANIJA NE JE, DA S TAKO POTOSE PREPROFI ORGANIZIRANJE POSTREŠTEKOV.

New York, N. Y. — Postrešček v Pullmanovih vozovih, ki so se organizirali v Brotherhood of Sleeping Car Porters, so prešli še 300-odstotno dividendo za svoje vplačane prispevke za organizacijo.

Kompanija jim je povzela mesdo za osem odstotkov, kar znema na leto \$64.80. Postreščekom je ostalo čistega \$43.80, ko so odračunili \$10 vstopnine in \$12 mesečnih prispevkov na leto za organizacijo.

Kompanija je opazila, da med uslužbeni v spalnih vozovih naraka nezadovoljnost in da se se pričeli organizirati. Da omej nezadovoljnost in prepreči organiziranje uslužbenecv, je kompanija povzela mesdo. Ali organizacija uslužbenecv v spalnih vozovih zdaj tolaži postreščekom, da bi kompanija ne povzela mesdo, ako bi ne opazila, da se organizirajo.

Pullman kompanija je imela v enajstih mesecih, ki so končali zadnjega dneva v mesecu juniju, \$10,148,500 čistih dohodkov, v enajstih mesecih prejšnjega leta pa samo \$8,347,636 čistega dohodka. Torej je kompanija prav lahko povzela mesdo postreščekom in spalnih vozovih. Čisti dohodek kompanije je leto večji kot je bil lani, akoravno je postreščekom povzela mesdo.

### UNIJA IZPLAČA OGNJEGASCEM TISOČ NA LETO.

Washington. — (FP) — Mednarodna zveza ognjegascev, ki šteje nad 20,000 članov, je toliko pomagala svojim članom, da dobio v zvišanju mezde na leto po tisoč dolarjev. In to prejme vsak član te organizacije. To je eno izmed najrazveseljivših poročil, ki bodo podana na konvenciji, ki se prične dne 4. oktobra v Philadelphiji. Število članov se je zelo zvišalo in to kot posledica znižanju ur delavnika.

### CLANSTVO SE JE POMNOŽILO V TEJ INTERNACIONALI ZA EN TISOČ V ZADNJIH DVEH LETIH. NA KONVENCiji BO VSEGA SKUPAJ NAD STO DELEGATOV. PREJANJE KONVENCije NI SO PRESEGLE ŠTEVILA 75 DELEGATOV. NEW YORK IMA NAJVEČ DELEGATOV. ASSEMENT ZNAŠA PETNAJST CENTOV NA MESSC. TO JE VSEKAKOR NAJVIŠJI ASSEMENT V DELAVSKEM GIBANJU. ASEMNT PA BO KONVENCija SPREJELA PREDLOG, DA SE Poviša mesečno, tedaj se bo pa poslalo več organizatorjev, da organizirajo nova področna društva.

### POSLUŽITE SE KAMPANJE ZA NOVE ČLANE IN PRIDOBITE SI RAZPISANE NAGRADE!

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENC!"

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE  
Cena oglasov po dogovoru. Rokopis se na vračajo.  
Narodina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cleveo \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.  
Naslov za vse, kar ima stik s listom: "PROSVETA"  
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.  
"THE ENLIGHTENMENT"  
Organ of the Slovene National Benefit Society.  
Owned by the Slovene National Benefit Society.  
Advertising rates on agreement.  
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.  
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepajo n. pr. (Aug. 31, 1926) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročina. Poverite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KAPITALISTI ZNAJO, ZNAJO!

Kapitalisti so pred štirimi ali petimi leti izigrali z velikim hrupom vzpizorjeno in dobro premišljeno potezo, da omamijo delavce in v njih obude sanje, da nekega dne postanejo enaki kapitalistom. Takrat so ameriške korporacije pričele prodajati delnice svojim delavcem. Izumitelji te ideje so rekli: Vsak delavec lahko postane delničar in tako seveda solastnik podjetja, v katerem dela. Zdal je minilo pet let, odkar je šel ta ključ po deželi. In delavci so kupili poldrugi odstotek delnic, ki so na trgu. Vpričo tega dejstva nastane vprašanje, koliko let pa bo vzelo, ako vse gladko teče, da bodo delavci lastovali polovico delnic? Najbrž dve sto let, toda v tem času se ne sme pojaviti prav nobena ovira v kupovanju delnic od strani delavcev.

Princetonska univerza cenil, da imajo delavcem prodane delnice tržno ceno \$700,000,000. Glavnica ameriških korporacij je pa vredna \$65,000,000,000.

New York Trust kompanija je študirala 22 velikih korporacij, ki prodajajo svojim delavcem delnice. Ta družba je dognala, da 315,497 delavcev in uslužbencev teh korporacij lastuje 4,258,470 delnic, ki so vredne \$364,963,282. Z drugimi besedami to pomeni, da ima vsak izmed teh delavcev ali uslužbencev naloženih povprečno malo več ko sto dolarjev v delnicah.

Večina teh delavcev ali uslužbencev so pa slabi borci za delavske pravice. Oni smatrajo vsako stavko za znižanje dobička in za to so proti stavkam, akoravno je dokazana reč, da so na izgubi, ako se potegujejo za interese kompanije.

Tega dejstva se tudi kompanije zavedajo. Za to pa nekatere kompanije skušajo razpečati nekaj delnic med svojimi delavci in uslužbenci. In te kompanije so največje nasprotnice delavske strokovne in politične organizacije.

Med temi kompanijami je American Telephone in Telegraph kompanija. Pri tej družbi je 57,000 delavcev in uslužbencev, ki upajo, da nekega dne postanejo gospodarji. Pri United States Steel korporaciji, ki je med ljudstvom poznana kot jeklarski trust, je kupilo 47,647 delavcev ali uslužbencev delnice. Ti delavci in uslužbenci lastujejo 785,801 delnic. Te delnice so vredne okrog \$100,000,000. Ampak jeklarski trust ne pove, ako je tudi Gary, njen predsednik, štet med uslužbenca. Je klarski trust že ve, zakaj tega ne pove.

Kdaj bodo delavci pokupili petdeset odstotkov delnic? Najbrž nikdar, dokler ostane kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije nedotaknjen v človeški družbi. Leta 1925 so korporacije dodale svojemu vložnemu kapitalu \$1,310,976,000. Tako lahko kapitalisti vsakih pet ali deset let, ali pa kadar se jim zljubi, povišajo kapital. V enem samem letu so kapitalisti povišali glavnice svojih korporacij za dvakrat toliko, kolikor so delavci kupili delnic v vseh letih, odkar prodajajo delnice tudi delavcem. Zato se prav lahko trdi, da delavci ne bodo nikdar dobili kontrolo s kupovanjem delnic v korporacijah, dokler postoji kapitalistični način gospodarstva v človeški družbi.

Tak način ubijanja kapitalizma, kot ga priporočajo nekateri profesorji s pokupom korporacijskih glavnice od strani delavcev, pomeni, da bo kapitalizem imel toliko daljše življenje, kolikor bolj ga bodo ubijali po tem načinu.

Kapitalizmu se pride do živiga z nacionaliziranjem velikih in glavnih industrij. Glavne industrije morajo postati lastnina ljudstva. Kako se to zgodi, je povedal pokojni inženir Plumb v svojih načrtih. Kadar bodo pričele prehajati glavne industrije v ljudsko last, takrat se bo kapitalizem pričel šele drobiti, in še bo vzelo veliko let, da preidejo vsa proizvodna in distributivna sredstva z zemljo in naravnimi zakladi vred v splošno ljudsko last. Da se to čimprej zgodi, se morajo delavci in farmerji organizirati politično, strokovno in gospodarsko, vrh tega se pa tudi izobraževati, da bodo sposobni v bodoči družbi prevzeti blagovno produkcijo in distribucijo in jo tudi uspešno voditi. Za delavce in farmerje je izobrazba važna reč, ako hočejo biti kos kapitalističnim navihancem.

SLIKE IZ NASELIN  
S pesi.

V Chicago, Milwaukee in Sheboygan prihaja vedno več rojakov iz severne Minnesote, ker v železnorudniškem okraju je vedno manj dela radi velikih odpadnih rudnikov. Izvzemljena Elyju in Evelethu zagučajo svoje hiše in vrtove ter drago plačano pohištvo in odidejo drugam za zaslužkom. Hiteli so kupovati lote in postavljati hiše, sedaj pa jih srečujem na potu tu doli, ker so radi brezdelja morali zapustiti Minnesoto.

Pred leti je bilo tako v bakrenem okrožju v Michiganu, kjer je mnogo hiš in se dobe za vasce, kolikor je zastalega davka. Kmalu bo tako tudi v Minnesoti.

Morda komu ni prav, ko to čita; ampak tako je dejstvo, čeprav danes gre več železne rude iz Minnesote na svetovni trg kot je je šlo prej, ko so tlačili delali po zaprtih rudnikih. Danes imajo odprta rudnišča po več kvadratnih milj obsejna in tu delajo samo male skupine ljudi, ki obrabljajo parne lopate, katere urno nakladajo rudo. To je skoraj pavošč, le na Elyju, kjer je železna ruda pregluboka, toda tam je pa delavcev mnogo preveč pri tem trdem delu z nezadostno plačo. Trpini imajo od dela le toliko, da komaj plačujejo trgovcem za živce. Nič boljše ni na Evelethu, kamor se vozijo delat tisti, ki niso odšli za kruhom iz železnega okrožja. Nekateri odhajajo tja za cel teden in ob tednu prihajajo domov k svojim družinam.

Zalostni časi so. Pred odpravo sužnosti so za sušnje skrbeli, da so imali dovolj hrane in obleke, da se niso prehladili in so bili več vredni na trgu, danes pa nihče ne vpraša, če ima delavec za prehrano svoje družine ali ne. Ko ga ne rabijo več, ga odlovo. Po industrijskih mestih je malo bolje, ker ako delavec pri enem podjetju ne dobi službe, najde kaj drugega. Ni pa tega v okrožju železnih rudnikov, kjer ni nobene druge industrije kot železna. Posebno v tešavnam položaju so oni, ki so zgradili hiše na kompanijski zemlji. — Matija Pogorelec.

Diktatorjevi milijonski posli. Med vsami diktaturami, ki držijo Evropo v negotovosti, je pravkar odstranjena diktatura gospoda Pañgalosa bila morda najmanj krvava. Navzile temu pa je bilo tudi v Grčiji na stolice ljudi nezakonito zaprtih, ljudstvo brezpravno, tisk davljen, edlavstvo vdušeno.

Nasitno vladanje se je seveda opravičevalo s pretvazo, da je treba ustvariti in vdrati red in mir. Vsi ti gospodje, Mussolini in Horthy, Primo de Rivera in Pañgalos, so nastopili s obljubo, da bodo deželo osvobodili slabega režima ter ji vrnili čistost, dostojnost, moralno. Toda, joj, moralni plašček, ki si ga gola sila tako rada ogrinja, ne more nesar prikriti za daljši čas. Evo! Cim je padel Pañgalos in je beseda v Grčiji sopen avobodnejša, že se razkriva, da je general Pañgalos porabil ves svoj prosti čas, kolikor mu ga je dopuščalo oarčevanje naroda, za razne "kafete". Sklepal je vsakojake kupčije na debelo in si pridobival milijone. Podrobnosti o njegovih poslovnih aferah pridejo v kratkem na svitlo.

Tako je pod zaščito nekontrolirane samovolje in oblasti prvica korupcija. V kolikor ponarjanje frankov ter izvoznice Bethlenov in Horthyjev niso zadostovale za dokaz tega, v toliko so poslovne zadeve gospoda Pañgalosa novo potrdilo. A kakšen smrad utegne šele puhniti proti nebu, čim se prične prati srajce fašizma, čim se bodo začeli obracunati bančni konti njegovih voditeljev! Diktatura namreč ni samo krvava, marveč tudi umazana obrt. Kajti pest vseh diktatorjev ima dve strani: prva je groba in mori, druga je gladka in jemlje. Tako nekako pravijo dunajске delavske novice.

All hell's snati pravimo pisati in štati angloščino? Narodni "Klasični-angloščinski slovar" katere je izdal in ima na prodaj Književna matca S. N. P. J.

PROSVETA  
Vesti iz Jugoslavije

ZA LJUBEZEN SAMOKRES — SMRTNA OBSODBA.

Dne 1. septembra se je v Celju vršala razprava zoper Antona Krajška, 21letnega samškega rudarja v Trbovljah. Obtožen je bil hudodelstva umora, ki ga je izvršil v noči dne 14. avgusta v nekem gaju pri Trbovljah, kjer je ustrelil svoje dekle Stefanijo Kralj.

Iz obširne obtožnice podajamo sledeče zanimive podatke: Obtoženec trdi, da se je seznanil s Štefko Kralj dne 17. maja 1926 na rudniški separaciji v Trbovljah, kjer sta skupaj delala. Ker se je v njo zaljubil, jo je zleščoval kakor tri tedne ter ji ponudil tudi zakon, s čemer se je Kraljeva popolnoma strinjala. Bila je do takrat še neomadeževana poštena, čedna in dobro deklica in tudi on jo je baje hotel poročiti, ker je bila lepega vedenja in mu ni dala nikoli poviča za ljuboamnost. Ta neakaljena ljubezen je trajala skoro leto. Zaljubljenca sta se večkrat sbajala na ravno istem kraju, kjer je dne 14. avgusta tako tragično končalo mlado življenje Štefke Kralj. Ker so baje ljudje bruhili jezike, sta se po obtožencem zagovoru nate zmenila, da se bosta vosta srečala na kakem javnem prostoru. Od tega časa naprej se nista več sbajala, le koncem julija enkrat sta se srečala in mu je Štefka Kralj očitala, da se je le namenoma ogiblje in z njo ni več ne govori. Dne 8. avgusta ji je baje napisal in odpisal po pošti pismo s vabilom. Naj pride v soboto, dne 14. avgusta, t. j. usodepolnega dne, zvečer med 8. in 9. uro na kraj njujnih običajnih sestankov v gaj ob Zatanovi cesti. Istega dne je Krajšek dvignil svojo puščico, šel z nekim prijateljem v neko gostilno in vzel, ko se je spomnil na naročen sestanek, na svojem stanovanju nabasano samokres. Takrat ga je v šep baje zavrtil tega, da bi se ubranil kakega pijanca, katerih je ob sobotah mnogo. Med potjo je došel Št. Kralj ter se podal z njo na dogovorjeno, kakih 15 minut oddaljeno mesto. Oba sta bila dobre volje in sta ušivala ljubezen v polni meri. Ko pa je prišel razgovor na zakon, mu je baje Štefka Kralj odgovorila, da ga ne more vzeti, ker ji mati v to ne privoli. Krajšek ji je nato izjavil, da si mora vsoti v tem slučaju življenje, ker brez nje ne more živeti. Štefka Kralj je nato odgovorila dobesedno: "Pusti mene, da si rajši jaz vsamem življenje, rajši umrem jaz, a ti boš živela." On ji je nato odgovoril, da raje vzame življenje najprej njej in potem sebi, da gresta skupaj na drugi svet. Po teh besedah je potegnil samokres in ga sprožil v tik pred njim stoječo Štefko, katero je zadel v levo prsno stran. Zakričala je baje še "O Jezusi!" in se nato zgrdila vznak. Nameril je nato še samokres na svoja prsa, ali ta mu je odpovedal, valed česar ga je zavrgel. Odšel je nato proti Trbovljam in povedal Rudolfo Krajšku, da je ustrelil Štefko Kralj.

Obtoženec trdi, da 9. avgusta, ko je pisal Stefaniji Kralj in jo vabil na sestanek, še ni imel moralnih namenov. Priznava pa na drugi strani, da je imel namen jo uamrtiti, če bo videl, da se mu na posreči jo dobiti za ženo, ker njena mati ni hotela privoliti v poroko.

Temu obtožencemv zagovoru pa nasprotujejo razne ugotovitve. Pokazalo se je tokom priskave, da se je Krajšek svoje prve ljubezni naveličal in se je hotel Štefke Kralj na vaak način očistiti. Da je zagovor glede prikrievanja ljubezni pred ljudmi ismišljen, dokazuje vsebina dveh pisem, ki jih je pisala Štefka Kralj obtožencu. V prvem pisemu dne 1. marca 1926 mu očita, da se čuti prevarano in zapeljano, ker se je on nedavno izprehajal z nekim drugim dekletom potem, ko je njej že vzel nedolžnost. Očitala mu je tudi, da jo celo okrog obrekuje in sramoti. V drugem pisemu z dne 5. avgusta 1926 mu dela še hujše

očitke. Pismo se glasi dobesedno sledeči: V življenju arečaš maršalka. Prošila sem te za par besed, objubil si mi, da prideš. Zakaj Te ni bilo? Mogoče si imel strah, da bi Ti padla okrog vratu in Te prosila ljubezni. Ne boj se, Anton, imam še toliko ženskega ponosa v sebi, da ne bi storila tega, čeprav bi duševno trpela. Anton, ali se spominjaš 17. marca 1926, kaj si takrat govoril? Pomisli! Jaz se spominjam vsega, zato se mi čudno zdi, zakaj ta molč. Če Ti nisem ugajala, povedal bi to meni, tako se pa izraziš napram drugi osebi, kaj boš Ti z menoj. Da sem prelabotna za Tebe, to vem in da nimam fistege lepega rdečega obraza, a vrljub temu živim. Oprosti mi, da Ti pišem, ne moram več molčati." Na to pismo je povabil Krajšek Štefko Kralj za soboto zvečer dne 14. avgusta na kraj svoje mlade sreče in jo tam ustrelil.

Mati rajne Ana Kralj je izpovedala, da ji je bilo ljubavno razmerje njene hčerke s obdožencem znano, da pa ni nikdar branila svojih hčerki, da se ne bi poročila s Krajškom. Bil je tudi dvakrat pri materi, ne da bi bil prošil za rako njene hčerke. Ko se je obdoženec Štefka Kralj izgubil, je ta prikriivala resnico tudi svoji materi.

Priča Marija Prelogar, ki je bila dobra prijateljica Štefke Kralj, je izpovedala, da ji je rajna vse zaupala, pred kakimi tremi tedni pred smrtjo pa tožila, da Krajšek z njo že od 17. marca ni več govoril. Skupno sta tudi sestavili pismo dne 5. avgusta in Štefka Kralj je pričel tudi povedala, da jo je obdoženec pisemno povabil na sestanek.

Priča Pavla Valjevec se je poznala s Štefko Kralj 6 let. Ta ji je meseca marca potošila, da je obdoženec zapuščila, ona da ga ima zelo rada, čeprav je neustanoviten. Povedala ji je tudi, da se dolgo časa z njim ni bila govorila in da je bil njen prvi fant. Priča Rudolf Krajšek je nekoč pred dvema mesecema vprašal obdožence, če se pripravja s Štefko Kralj na ženitev. On pa ga je zavrnil z besedami: "Jih je dosti — veliko bab." Priča je dobil utis, da se je obdoženec Štefke naveličal. Priča Marija Polšak pozna obdožence že 6 let. Zaupal ji je svoje razmerje do Štefke Kralj ter tožil, da je nesrečen v ljubezni in da se je nearno zaljubil. Dn 13. avgusta je povedal, da se bo poročil, ni pa imenoval neveste.

Orožniki samokresa niso mogli najti, čeprav je bil prostor takoj zastražen. Gotovo je obdoženec samokres po zločinu zavrnil, da se ne bi mogla dokazati njegova trditve, da je hotel ustreliti tudi sebe, da pa samokres ni več funkcijoniral. Po pričah se zatrjuje, da so ljudje Štefko Kralj visoko cenili, Krajška pa smatrali za velikega sebičnega. Obdoženec je bil pred in po umoru zelo miren in je ostal vpričo orožnikov na kraju zločina zelo hladnokrvnen.

Porotnikom je bilo stavljeno samo eno glavno vprašanje glede hudodelstva umora, ki so je potrdili s 8 proti 4 glasovom. Tako zagovornik dr. Karlovšek, kakor tudi državni pravnik Rus sta imela zelo temperamentne govore in je bila porotnikom, kakor je razvidno iz glasovanja, odločitev očividno zelo težka. Krajšek je bil na podlagi izreka porotnikov obsojen v smrt na vsalnih. Ko je ališal obtožbo, je prebeldel in na vprašanje predsednika, ali kazen sprejme, odgovoril: "Ne!" Navzoči avditorej je sprejel obsodbo z mešanimi občutki na znanje.

Požar v Strahomerju pri Tomišlju. Dne 31. avgusta je nenadoma pričelo goret na podu posestnika Janeza Mačka v Strahomerju pri Tomišlju. Ogenj je bil očividno potaknjen, tako vsaj kažejo razna znamenja. Požar je uničil skedenj in podstrešje hiše in hleva Janeza Mačka, posestnik Frančiški Glasčičevi pa hlev in postrešje. Bila je velika ševarnost, da objamne ogenj vso vas Strahomer, kjer

so strehe večinoma krite s slamo.

Samemor Slovenca pri Savskem Marofu. V bližini železniške postaje Savski Marof na progi Zidani most-Zagreb so našli 1. sept. popoldne mrtve truplo neznanega moškega, ki si je iz revolverja pognal kroglo v glavo. Pri samomorilcu so dobili vojaški revolver ter kolesarska izkaznica št. 6905, po kateri se je dognalo, da je lastnik izkaznice Ivan Jakob, rojen leta 1898 v St. Jurju pri Celju, bivši pišarški pomočnik, sedaj sluga pri "Merkurju" v Zagrebu. Po policijskih poizvedbah je bil Jakob še več mesecev ločen od svoje žene. Kakor vse kaže, so nesrečnika pognale v smrt neznanne rodbinske razmere.

Svojeja lastnega brata zaklal. Kot zadnji slučaj je prišel pred jesensko poroto v Celju uboj, ki ga je zakrivil Josip Muc, 28letni posestnikov sin v Dobriški vasi. Dne 1. avgusta zvečer je prišlo med obdožencem in njegovim bratom Antonom na njihovem domu v Dobriški vasi do prepira in ruvanja, takom kateroga je obdoženec svojega brata sunil z nožem za ramena kruha v desno nadlehtnico. Sunk je bil tako nesrečen, da je pretrgal žilo odvodnico, valed česar je čez nekoliko minut nastopila smrt valed izkrvavljenja.

Obdoženec se je zagovarjal, da je prišel dotični večer precej vinjen domov. Ker je brat Anton začel kregati stufkinjo, ga je to razješkilo in prišlo je do usodepolnega prepira. Navzoči je bila le obdoženceva mati. Muc pravi, da je sunil brata lebeč na hrbta na tleh in da se je s tem le branil. Obdožencevo dejanje ne je razumljivo, ako se upošteva, da je bil sploh robata narave, zlasti v vinjenosti. Glasom pričevanja nekaterih prič je namreč dokazano, da je že pri raznih prilikah vsled malenkostnih preprirov v vinjenosti lahko poškoval tudi druge osebe.

Porotnikom je bilo stavljeno 8 vprašanj, med nami vprašanje za uboj, katerega so porotniki soglasno zanikali in vprašanje glede prekoračenja silobrane, katero so soglasno potrdili, naker je bil Muc obsojen na 8 mesecev ječe.

Ljubezen v Franciji in na Španskem. Čilenski glasitelj Joaquin Edward Belo se bavi v reviji "Repertorio Americano" z ljubeznijo v Franciji in na Španskem ter prihaja do naslednjega zaključka: Francija je domovina žen, kjer se manifestira življenjski duh v vseh oblikah. Tu imamo primer avete Genovefe, Device Orleanske, kraljevske favoritke madame Pompadour, intelektualke madame de Sevigne in političarke madame Caillaux. Če pogledamo Španijo, vidimo, da je v tej deželi položaj čisto drugačen. Tam najdemo med velikimi ženami samo eno — Izabela Katoliško, zaščitnico Kristofa Kolumba. Španska žena se namreč čuti kot sužnja moža, njena vsgoja je taka, da smatra za nekaj naravnega, če se mora podvreči moški volji, kajti njen edini cilj je obitelj, njena edina svrha je: postati dobra gospodinja. Gospodinjstvo je tudi vzrok, da je Španaka žena čestokrat debelušna, dočim je Francozinja vitka in elegantna.

Na Španskem pripada ljubezenska pobuda moškemu. On mora slediti ženski, popevati pod njenim oknom, pisariti dolga pisma, zaklinjati jo, naj pride na sestanek. Ženska na Špankem sama čaka na miauto, ko pride dragi, da mu pokloni svoje duše in srca. Dokler je moč zarochenec, mora delati kakor žival in se truditi, da pridobi ženski; ko postane zakonski moš, se njegova vloga izpremeni. Takrat postane navadno spletka in ima časa na razpolago za vsakojake pustolovščine. Eš radi tega je Španija tista dežela, ki je dala tipičnega dona Juana. Španska je v primeri s Francozino patrijarhalna šenska in ima nalogo dvigniti in ovakovečiti krepost človeškega ognjišča. Na Španskem deli ženo od moža visok zid, na Francozanski sta si moš in žena kakor brat in sestra.

Agitirajte za "Prosveto"!

ZARKOMET  
Črni argument.

Jaz sem prepričan, da Michigansko jezero nima dosti rib. Eno sem ujel in eno sem videl. Če bi jih bilo dosti, bi jih bil več ujel. Kdor torej pravi, da je v jezeru dosti rib, se debeo laže, ako mi ne dokaže! — Amen.

Dosti bo dela na Italijanskem.

Mussolini, ki je zadnjič ostal živ, zdaj nvede smrtno kazen. Val-Italijani, ki niso fašisti, bodo obsojeni na smrt. Kajti vsi tisti, ki niso fašisti, lahko vržejo bombe v Mussolinija. Nato pridejo na vrsto vsi oni, ki so na sumu, da ne bodo dolgo fašisti. Ker ne more noben fašist prisesti pri Bogu, da se lahke ne izneveri, ostane naslednje sam Mussolini. Njega popade končno tak strah, da izvrši samomor z bombom. Tedaj bo Italija rešena — in vsaeno bo njeno vprašanje imigracije...

Zivela brvi!

Te jesenski dni — ne noči — je bilo zborovanje stane delavske organizacije. Delegacija je dva dni debatirala o politiki in potem je zaključila, da o politiki ne sme biti govora. Nato so govorili o fašizmu in sovjetizmu in sklenili, da to je tujezemska vera, ki ne spada v Ameriko. Nekdo je predlagal, da bi resolucijali o Mehiki, toda večina je bila mislna, da se naj Mehikani po svoje izveščajo.

Neposled je prišlo na dnevni red zelo važno vprašanje, ki je pristno ameriško vprašanje. Prišlo ni iz Rusije, Italije niti iz Mehike, pač pa se je rodilo v Ameriki. Predlog je bil, da delegacija glasuje za čašo piva.

Delegatje so nekaj časa cmarjali s suhiimi usti in krončno zaključili, da letos ne bodo glasovali za pivo. Dobro, pa glasujejo proti pivu, je bil drugi predlog. Nak, tudi proti ne! Kdaj pa? Najboljše je, da mi stari delavci ne gremo ne m deano viti na levo, temveč čipno čvrsto na sredi in v taknemto glavo v sod ter si mislino, da za nas prohibicija ne eksistira...

Zbrane pobozne misli.

Conjeni Zarkomet! Po delgem času zopet nekaj o Pisanem poljaku. Pisani poljak, ki mra vsak dan toliko brezvezskih časopisov pesediti in vsem odgovarjati, je že tako zmuden kakor tieta čenica v starem kraju — katere sem se slučajno spomnil — ki je molila pred jedjo: "Oče naš, ki si v — (na pragu se pekaše soncov paglavce) — aha, ti si našo mačko ubili, le počkaj, ti vrag mali, jaz ti bom pokazala!" — Dečko seveda ni čakal, da bi mu bile pokazala. Obrnil se je in odnesel poto, drugi pa v smeh ker je tako zbrano molila. Ravno tako vsak dan molit Pisan poljak. Drugič ne more biti. Kdo bi naš bran, če je polna glava vsen teh časopisov. — Miha Mihotov, Terre Haute, Ind.

Množice brez glav.

So ljudske množice z glavami in so brez glav. One brez glav so žal še velike. Kjer ima množica besede in odločen glas, kjer drži množica glave pokosei, tam je množica z glavami. Cim večja bo taka množica, tem bolj bo na svetu, ker taka množica ve kaj dela. Kjer pa so v množici sklonjene glave in kjer govori in dela en sam človek, tam ni glav, tam ni mišlečih ljudi.

Taka množica brez glav je v Anglakem templju v Los Angelesu, je v raznih drugih templjih. Kdor ima svoje glavo, ne kleči v templjih.

To je tista ratifika med množicami.

K. T. B.

Nov humorističen list v Ljubljani. V Ljubljani je začel izhajati nov humorističen list "Maha", ki bo vsakdan izhajal po enkrat na mesec in ga za pomočje obljublajo kot tednik.

NAROCI TE KNJIGO "Ameriški Slovenci"

lepi Socialistične delavske internacionale

Eksekutiva socialistične delavske internacionale je zborila 29. avgusta, ter po daljši... med drugim sprejela resoluciji o Zvezi narodov... mednarodni akciji za uveljavljanje 8 urnega delovnika.

Novinarski biro socialistične delavske internacionale pravi, da so komunisti storili vse, da oslabe vse delavske unije, katere niso bile pod njihovo kontrolo, da so blatili na vso moč socialiste, socialisti pa so z isto silo udarce vračali.

Umiranje madžarskega fašizma. Madžarski fašisti nastopajo, kakor znano, pod imenom "Probujeni Madžari". To njihovo združeno ima svoje podružnice skoro po vseh mestih in občinah.

Nov stanovanjski zakon v Rusiji. Sovjet ruskih komisarjev je odobril načrt novega stanovanjskega zakona v Rusiji. Zakon določa med drugim i višino stanarine, ki se sme povišati za 20 do 30 odstotkov.

KOLIKO VESTE?

Znanstvena vprašanja in odgovori. (Izrečite in shranite, morda vam kdaj prav pride.)

- 1. Zakaj vidimo zvezde, kadar se udarimo ali pobijemo na glavi?
2. Zakaj se zenica vašega očesa skrči, kadar stopite iz teme na svetlo?
3. Kako prednost nam nudi dvoje oče?

RAZNO

Metode reakcije v Rumuniji. Rumuniji sta socialistična in komunistična stranka brez zastopnika v parlamentu. Socialisti so pri zadnjih volitvah meseja maja dobili nad 40.000 glasov in komunisti 28.000.

ZAKAJ KRISTUS NI BIL KRISTJAN

(Konec.)

Nimam namen in tudi prosto- ra ne, da bi razkladal, kako so gnostiki preosnovali krščanske nauke in kolikokrat so jih. Verovali so, da je število omejenih, toda božanskih bitij izšlo od boga. Eden od teh osov, kakor so jih imenovali, je "pade" v nemiloš in vse skupaj je bilo spreminjeno. Bog je poslal velikega eona Demiruga, da napravi red iz kaosa snovi in ustvari svet, kakoršnega mi danes poznamo.

Precej zmožni ljudje so se dvignili v gnostičnem svetu in so se borili skozi stoletja. Zmagala je cerkev, toda prav nič se ni izvele iz gnostične vere. Opravila ašketov (puščavnikov, redovnikov itd.), kakor je postenje ali silčno, in nagnjenost do samostanstva so se pojačala, ker se je množilo število ljudi, ki so črtili človeško telo. Poježi se je tudi baptizem (krstnje), dasi ga Jezus nikjer ne predpisuje, kakor tam na koncu Matejevega evangelija, ki je bil zapisan stoletje po Jezusu, ko so bili hudi boji gnostikov. Sprejeli so nekako postavo iz apisov in odpravili vse drugo razen starih evangelijev.

V začetku so škofje, duhovniki in verniki verovali, da je krat edini zakrament, edina forma za odpustanje grehov in so pri tem kolikor mogoče dolgo vztrajali, samo da dovoli kolikor mogoče malo ugodnosti človeški naravi. Po krstu storjen smrtni greh ni mogel biti odpučen. Radi te velike omejitve so duhovniki spoznali, da bo krščansko za vedno ostale majhno, pa so dognali še to, da je neskočno ršilosti bog napravil še ena vrata, akoli katera grešni kristjani lahko utečejo iz peka. Iznašli so odpustanje grehov. To novo iznajdbo so utemeljili z različnimi točkami v evangelijih, katere so navihali duhovniki tudi zelo raztegnili iz prvotnih zapisov o življenju Jezusa.

Glavno vprašanje pa je ostalo nerešeno, namreč razmerje med očetom, sinom in svetim duhom. Večina krščanskih pisateljev je še smatrala svetega duha za neko silo, nekaj abstraktni način govorenja o moči ali vplivu boga. Dokler se ni razširilo arijansko odpadništvo, ni bilo nikake dogme o tem. Arižanci so rekli: Pravite, da sta oče in sin obadva osebi. Kaj pa je potem sveti duh? Cerkev je bila že pripravljena, da odbije napad in svetega duha je sprejela za tretjo osebo v sveti trojici. Najhujši boj v zgodovini krščanstva je bil radi druge osebe — Jezusa, ki se je vleklo do šestnajstega stoletja. Kaj takega ni imela nobena druga religija in je značilno za krščansko. Saj je bilo tudi nerodno, da je ta najbolj osnovni nauk o božanstvu Krista postal meglen tako dolga stoletja. Do šestnajstega stoletja ni nikdar pretrelo razdobje petdesetletij, v katerem bi se bogoslovci ne bili spopadli radi vprašanja, ali Jezus je bog ali ne. Največja negotovost je vladala tri stoletja po smrti Jezusa in takrat je cerkveni zbor sprejel dogmo, radi katere je nastal

zato so se dobili verniki in nastalo je novo odpadništvo. Opat Evtiher je bil goreč nasprotnik Nestorija in je šel tako daleč, da je trdil, da je v Kristu samo ena narava. Cerkev ga je podprla. Pa so se našli nasprotniki in zbralo se je 135 škofov, ki so na sestanku proglasili to za krivoverstvo. Ko so bili škofje lepo zbrani, je zavalovila pred cerkev tolpa oboroženih vojakov in menihov, pobila razkrojene škofove in jih prignala izza oltarjev, da so se morali pred množico odpovedati odpadništvu. Takrat so se spopadli škofi. Škof, ki je veroval, da ima Jezus eno naravo, je lopnil po škofu, ki je veroval v dve naravi Jezusa. Drhal škofov, duhovništva in vernikov ju je obdala v cerkvi in podgala oba, da sta končno oba do krvi pretepena obležala v cerkvi. Veliki nadškof iz Aleksandrije in enako alaven nadškof iz Carigrada sta se zvala kakor dva hobota. Krščanska cerkev danes pobožno piše o mučnikih, ki so v dolgih desetletjih klanja podlegali v teh bojih. Nekaj najhujših bojev je bilo v Jeruzalemu, kjer so kristjani pobili največ kristjanov, kateri so zahtevali, da mora Jezus tudi biti bog.

Skoro istočasno je prišlo do drugih bojev med kristjani. Šlo je radi tega, kake obrede naj ima cerkev in kakšna naj bo disciplina za vernike. Pri tem lahko rečemo, da cerkev ni zatrla poganstva, pač pa pomagala, da je prav bujno zasvetelo. Jezus je učil, da morajo ljudje častiti boga z dušo in resnico ter ni mislil, naj ga časte v svetiščih. Toda kristjani so se že davno zbirali v cerkvah. Prepovedali so bogoslužje doma celo z dušo in resnico (ker na domove ni segel kročnik, na katerega so pobirali darove za duhovnika.) In tako je vzilo dejstvo, da je Jezus učil vse življenje proti svetiščem, duhovnikom, oltarjem itd., ljudstvo, ki se je smatralo za njegove vernike, napravilo ravno iz svetišč in duhovnikov najvažnejši del čaščenja. Zelo stroge krščanske skupnine niso dovoljevale teh stvari.

Nikakih duhovnikov niso imeli, da bi jih vzdrževali. Bili so skupina mož in žena, ki so živeli strogo krepostno, ker so pričakovali kmalu konec sveta. Ni jim bilo mar, kolika je njih skupina. Toda Pavlova pisma nam pripovedujejo, kako hitro je propadel ta junaški ideal in skupine so hotele rasti — kakor se za to prizadeva vsaka organizacija. Vprašanje je nastalo, kako bomo pridobili več ljudi. Odgovor na to vprašanje je bil že v začetku, da napravijo svoje skupščine kolikor mogoče privlačne. Prenovili so eno in drugo reč, ki se jim je zdela bolj prijetna in spreminili so stroge začetne sestanke v obredne službe. Ko so spejeli obrede poganov v Rimu ter so kakor egiptovski svečeniški oltarje Isisa, pričeli škropiti svoje oltarje, sohe in oblačila, so postali kristjani bolj popularni pri poganih.

Omenil sem menihe, ki so se že pojavili v starem veku, toda ne tako v temnem srednjem veku, ko so začeli smatrati meniške in puščavništvo za najlepši svet novega življenja. To je bilo kajpada vabljivo. Toda tu nimam prostora, pripovedovati o teh prenapetih glupostih in graunih neslagi meništvu in o strahotah in brutalnosti, ki so nastajale iz meniških neoglašaj. S svojo surovostjo in nenaravno so mislili arijanski in egiptovski napoleoniški kmetje, da služijo naslade na onem svetu.

Kar pravijo, da je nauk Jezusov v evangeliju, je izrazito proti samostanstvu, zato ga pa prav zgodnji kristjani tudi niso hoteli sprejeti. Prvi menihi so bili puščavniki, ki so se podali iz egiptovskih mest na deselo, toda nikdar več kakor par milj daleč, tako da bi mesta nikoli več ne videli, razen v sanjah, ki jih jim prinese hudič, ko jim slika smejoče in temne oči Egiptčank. Kakor vsak mornar ali vojak ve, je to najučinkovitejši način za vzbujenje spolnega nagona. Helvidius je bil proti takemu puščavništvu in je trdil, da Marija sama ni marala za devištvu. Matejev jano pravi, da je po deviškem porodu Jezusa vze-

la Jožefa za moža in imela več otrok na bolj naraven in prijetnejši način. V evangelijih so ti otroci večkrat omenjeni.

Boji proti odpadništvu so imeli običajen učinek, da so dali več oblasti duhovščini. Poganstvo cerkve je bilo dopolnjeno. Tempiji so bili sicer porušeni, ampak dvignili so se novi tempiji ali cerkve, ki so si od prejšnjih poganskih izposodili oltarje, kadilo, blagoslovljene vode, kipe, oblačila, sveče, praznike itd. Na tisoče mestih so tudi odkrili ostanke svetnikov. Pogani so od začetka mislili, da je nov bog nadležen in nič kaj prijazen, pozneje pa so spoznali, da jim nudi ravnotako zabavo v svečanostih. Za svoje čaščenje so si po novi ureditvi lahko izbrali Marijo, Nešo, Katarino ali kako drugo svetnico, da jo časte. Službe božje so prazne, kakor pravi Kladivnik Berard ("katoliški znanstvenik"), kat nekaka vrsta opere za slušalnike.

Jezus ni dal svetu nobena nove vere. Njegova priprava vera je bila navadna v judovstvu, kakor tudi po vsem grško-romskem svetu. Nova vera je prišla, ko je Pavel Jezusovo smrt obdal v nekaj mesianistični okvir Judov ter vse skupaj vseval s kaznjivo za izvirni greh — ker pa ni Jezusova vera. Nova vera ni imela nič več prilik kakor kak ducaj drugih, ki so vse istočasno. Po mnenju sodobnih zgodovinarjev je ta vera uspeła, ker so jih omamili politični pripetljaji tedanjih časov in zato, ker se je duhovništvo že vose obliko v oblačilo poganskih svečaničkov. Jezusovi to vero svedočili toliko bolj kot je svedočene poganske tempelje, ker je v malikovanstvu veliko slabša. Joseph McCabe.

Fitzpatrick nepot izvoljen. Chicago. — John Fitzpatrick, ki je že 31 let predsednik Čiljske delavske zveze, je bil v nedolgo ponovno izvoljen. Izvoljeni so bili tudi vsi drugi stari čilski, razen blagajnika Koenigsa, ki je ostal v mandatu 15 glasov. Novi blagajnik je B. Philo.

PRESKRBITES I CAMEL



Nobeno kajenje ni bilo tako prijetno kot Camel

V NAJVIŠJIH trenutkih življenja se nobena cigareta ne more primerjati s Camel. Nobena druga cigareta ni bila tako dobitno narejena, kajti izvrstna kakovost Camels je posledica spretnosti. Spretnost najti najbolj izbrani tobak in ga mešati, kakor znajo samo večinski največje tobačne organizacije na svetu. V prijetnosti pri kadilcu se ne more nobena cigareta, ki je bila kdaj narejena, primerjati s Camels. Kakovost Camels je poplačana s tem, da po njih najbolj popraščujejo in da jih je največ prodanih kot katerikoli drugih cigaret. Odkar se je pričelo kajenje, nikdar ni bilo tako naraščajoče prednosti kot pri Camels. Camel poplača svoje prijatelje z veseljem, ki nikdar ne mine, kajti Camels nikdar ne utrudijo okusa in nikdar ne zapustijo pookusa po cigaretah. Ako nikdar niste poskusili Camels, vam priporočamo, da jih poskusite sedaj zaradi največjega užitka v kajenju. Da imate najboljše, kar je bilo narejenega, vas vabimo — Freshbita si Camel! R. J. REYNOLDS TOBACCO COMPANY, WINSTON-SALEM, N. C.

R. McBlair:

KRASNA NEDOLŽNA DEKLICA

(Dalje.)

Taka je bila Adelica spomlad, ko je nastopila sedemnajsto leto. Takrat so ji naznanili, da se bo z gradiča preselila na neki osamel grofčin kraj poleg morja, kjer jo bo grofica lahko večkrat videla in jo pripravila za prvi nastop v življenju. Adelica, ki ni nič vedela o moških in o porokah, kajpada ni slutila, da grofica snubi zanjo nekoga prijatelja. Ta prijatelj je bil markiz de Mercerey, človek majhne postave, že nekam veneč, z napoleonskim trebuhom in z nekoliko slabimi navadami. Po mnenju grofice je bil Mercerey najbolj vreden in potreben ženitve v celem Parizu. Povedati pa je treba, da de Mercerey ni bil lep, toda precej bogat je bil, ker vsako leto je prejemal 250,000 frankov, ne da bi mu bilo treba kaj delati. Grofica Martelle si je vse dobro zapomnila; koliko je porabila za vzorno vzgojo krasne nečakinje Adelice, zato se je hotela nekoliko naplašati in je pridobila markiza de Mercerey, ki je bil takoj pripravljen vzeti jo za ženo, ko mu je grofica dopovedala, kakšno redkost bo dobil. Že samo s pripovedovanjem o nedolžnosti Adelice je vzbudila grofica pri Mercereyju največjo pozornost in radovednost.

Grofica je prav dobro vedela, da bo markiz kot soprog za Adelico izgubljen, če bo dekletu prej videla kakega drugega moškega, ker bi mogoče začela primerjati lepoto tega in onega. Poleg tega si je tudi mislila, če bo Adelica videla markiza kot prvega moškega na svetu, je bo toliko lažje pridobiti za poroko z njim. Grofica je bila sicer nekoliko v dvomih, ampak nazadnje je le sklenila, da bo obgradila kraj ob morju, kjer bo Adelica spet čisto ločena od moških. Tu naj bi se dopolnila vzgoja Adelice, da bo sposobna za visoko družbo in tu naj bo tudi prvi sestanek Adelice z markijem. Dala je markiju dovolj prilike, na vse drugo pa je računala, da bo stari grešnik s tolikimi izkušnjami pri ženskah sam znal urediti. Adelica je samo to vedela, da bo prišlo do spremembe in hitela je na prosto ter pela, skakala, polna veselja in radostnega razburjenja. Potovanje do morske obali je bilo dokaj utrudljivo in močno skoraj do konca. Okna zaprtega avta so imela zastore, tako da Adelica ni mogla videti drugam kakor v nebo, ali včasih vrh drevesa ali streho kake hiše. Proti koncu vožnje pa je Adelica slišala igrati godbo. Željala videti, kaj je,

je skočila s svojega sedeža in je za trenutek videla nekaj imenitnih stvari, katere pa je vsa zbegana vzgojiteljica poleg nje takoj prekinila ter jo v svoji neizmerni jezi celo udarila. Kar je Adelica videla, je bilo najbolj presenetljivo. Na nekem paviljonu poleg ceste so stopali nenavadni ljudje. Nekateri so bili oblečeni skoraj tako kakor ona, toda drugi so bile tako čudni, da kaj takega še ni bilo videti ne na vodi ne na suhem. Nekateri so bili oblečeni tako, da je izgledalo kakor bi imeli na sebi pajamas, samo da so bili narejeni iz bele kotenine, dočim so drugi imeli plave in črne pajamas. Na njih glavah so bili čudni, trdi slamnati klobuki ali pa široki in ohlapni, pod nosom so tem ljudem rastle lasje, ki so štrleli na dve strani pod očmi. Nekateri so bili tanki in dolgi, drugi so bili tanki in majhni, debeli, veseli in resni. Toda večinoma so izgledali kakor bi Adelica videla čudne živali v cirkusu. Najbolj čudna od vsega pa se ji je zdela postava, ki je v tistem trenutku skočila na avto, ko je ona pogledala skozi in katero je vzgojiteljica spredaj hudo do očela. Postava je bila debela v sredi in noge so bile tanke. Nosa očipčen, na njem pa pritrjena dva koščka stekla, da sta zakrivala oči. Pajamas, ki jih je ta postava nosila, so bile široke in črne. Ta postava se

je zdela Adelici najbolj smešna. Adelica bi se bila smejala, če bi ne bila vsa začudena. Brez dvoma pa bi se bila čudila še bolj, če bi bila vedela, da je čudna žival, kakor je vse ta kreature nazvala njih drugi kakor zanjo izbrani markiz de Mercerey, ki naj ji bo za tovariša vse življenje dni. Mercerey je namreč tako težko čakal, da je moral priti naproti, da pogleda svojo krasno nedolžno deklet. Toda deklet ni vedela tega, tudi vzgojiteljica spredaj ni razumela, ko je kragala markiza, da se je predrznil. Poleg tega je tudi še mislila, kako bi mogla vjeti še en pogled na čudne postave, kakršnih svoje živje dni še ni videla. Tistega popoldneva je prilika nanesla tudi to. Vagojateljica, deklet in sluškinje so bile vse do plave, zapolene z delom, ker so morale izločiti iz kovčgov reči in urediti stanovanje. Pripravljati so se morale tudi na sprejem za grofico, ki je imela popoldne priti z nekim odličnim gostom. Adelico so torej pu-stile čisto same, da se odpočije pred obedom. Legla je na mehko posteljo v sladkem razpoloženju, roke je sklenila zadaj pod glavo in na njenem belem vratu se je videl utrip šile vled močnega razburjenja. Ali bi se ne mogla izmuzniti iz hiše in skozi gozd priti do onega kraja, kjer je videla čudni svet, da bi vsaj še enkrat zrisal. Kako da bi tega ne, mogla storiti? Vrnila bi se lahko prej predno bi opazili, da je ušla in nič hudega bi to ne bilo. Skočila je pokonci, si nataknila čevljiče in šla k oknu. Nikogar ni videla na travniku, in tudi ne zadaj, kjer so se dvigali borovi. Vsa vesela je skočila po stopnicah, takša skozi vešče in na plano preko travnika kakor velik rožnat metulj. Gosta borovčeva šuma ji ni bila nič novega. Velikokrat je že prebila v njeni bližini, toda ta šuma je bila veliko večja, kakor ona, v kateri je velikokrat prebila pod gradom. Vendar se je podala dalje po šumi. Lahka in ohlapna obleka s pentljami v kiti je vihrala za njo in njena čevljička sta bila v mahu in gozdnem bodičevju kakor rožnati miški. Tlišča je bila neskaljena, toda gozd se je pričel redčiti in nenadoma se je znašla na travniku, par streljajev za katerim so šumeli valovi morja. Obrnila se je proti morju, ampak nenadoma obstala in roko si je dala na srce, ko je zaslišala zvok globokoga žvižganja. Na vročem solncu in travi je stala ena takih stvari, kot jih je videla pred par urami. Imelo je košaro v rokah in bilo je oblečeno v temnoplavi kopaini obleki. Noge je imelo močne in postavne in roke so bile temnorjavne in izgane od solca. Imelo je tudi kratke lasce, črne in skodrane, oči pa plave in smeječe. Smejalo se je valed začudenja in dopadajenja ter kazalo močne, bele zobe. "Well," je rekel po angleško v globokem baritonu, ki se je nekam tresel. "Izgleda kakor da nisem dobrodošel. Prišel sem sem gor, da tu povzajem mail-co in se tako iznebidim od gnječe. Če sem na privatni lastnini, se rad umaknem." Toda ni se obrnilo, da bi odšlo in se smejalo tako dolgo, da se je še Adelica pričela. "Oh, ne," je rekla. "Nikdar ne pojdite. Jas sem prišla vas gledat. Prišla sem, da se nagledam tako čudnih kreatur kakor ste vi." Prijeten smeh je prenehal. "Vem, da nisem nič drugega kakor eden onih bogatih Američanov," je odgovorilo duhovito. Vendar se smatram nekoliko bolj šentimanskega kakor večina Francozov z visokimi naslovi, katere imam čast spoznati. Četudi sem kreatura, si vam usojam povedati, da nisem tu zato, da bi me gledali kakor kako škene, ki je dobilo medaljo na razstavi." (Dalje prihodaj.)

OTVORITEV NOVE PRODAJALNE PLINOVE DRUŽBE NA MILWAUKEE, CICERO IN IRVING PARK. Nova podružna prodajalna od The Peoples Gas Light & Coke Co. bo otvorjena dne 1. oktobra na 4329 Irving Park Boulevard. Otvoritev se bo vršila z veliko slavnostjo; igrala bo godba različne komade, delila se bodo darila in na razpologo bodo okrepčila. "Thor" likalni stroj bo ena največjih nagrad, ki se bo brezplačno izbral prebivalcem dotičnega okrožja. Otvoritvena dneva sta v petek in soboto, ter bo prodajalna odprta do 9. zvečer. Nova prodajalna se nahaja v prijaznem dvonadstropnem posloppju in bo imela popolno zalogo vaskovrtnih plinovitih peči, kakor tudi kuhinjskih omar in drugih potrebščin. Največje znamenitosti bo "Gift Counter" z vaskovrtnimi potrebnimi predmeti za gospodinjino in njene prijateljce. Nova prodajalna bo tudi nudila točno potrebne odjemalce plinove družbe v dotičnem okrožju. Tam se bodo lahko plačevali računi za plin, sprejemala se bodo naročila za plin, odpreti ali zaprti v slučaju selitve in opravljali se bodo vsi posli tičoč se te zadeve. V drugem nadstropju se nahaja Home service dvorana, v kateri se bo pod vodstvom Mrs. Anne J. Peterson obrabljala praktična predavanja o kuhinjskih zadevah vsak dan ob 2. pop. levsamih sobot. Občinstvo posebno ženske so vabljene, da se teh predavanj udeležijo. (Adv.)

DA SKUHAS DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE. Imamo v zalogi čist, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskušajte in se prepričajte, da je doma pri nas kuhinjsko vedno le najboljši in najzdravši. Groceries, slaštice in v prodajalno šolske in druge primerne pospe pri vaših naročilih. Pišite po informacijah na: FRANK OGLAR, 4261 Superior Avenue, Cleveland, O.

"AKO BI LJUDJE LE VEDNO tako hitro "Severa's Eško zdravilo beše izpahke, jaz sem gotov, da bi razbili niferar drugega," piše Mr. Dzedasi, Pellaeton, Mich. "Jaz trpel več mesecev arbeše izpahke, bene zdravilo ni nič pomagalo, dok nisem naredil Severa's Eško. To po prvi uporabi se stediše po hale in v kratkem moja koža je zdrava." — Kupite 50 centov Severa's Eško mazila pri vašem karnarju. W. F. Severa Co., Rapids, Iowa. (Adv.)

VI ZAMORETE GRETI VAŠ DOM Z PLINOM

TO je naslov knjige, katero smo pred kratkim izdali. Vsebuje slike nekaterih čikaških domov, kateri so kurjeni z plinom, kakor tudi iskane mesečnih računov, ter popoln pregled stroškov za kurjavo z plinom. Knjiga se dobi brezplačno ako se oglasite, pišete ali pa telefonirate na: HOUSE HEATING DEPARTMENT

The Peoples Gas Light & Coke Co. 122 SOUTH MICHIGAN AVENUE Telephone: Wabash 6000 Ako se rabi kurjava, TEDAJ STORITE BOLJŠE, DA RABITE PLIN NAKOČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVENCI"

SVETNIK Special Anton Faganary. Prevel Pastalka.

(Dalje.)

Nato je vprašal, ali je kdo šel v župnijo. Kako, če je preteklo šele četr štiri ure? Opravičil se je, zdelo se mu je, da je od tedaj preteklo že celo stoletje. Prosil je profesorja, naj odide, naj se odpočije, motril je znova nebeško luč; nato je zapri oči, začel si je Krista, dveh človeških rok, da bi ga dvignile in se ga oklenile, človeških prsi, ki oživlja Božanstvo, da skrje na njih obraz ob vstopu v neizmerno skrivnost. Ob šestih je prejel svete zakramente. Toplomer se je dvignil za par črt. Ob devetih je Benedetto vprašal po Ivanu Selva. Izvedel je, da je prišel in zopet odšel in je di Leyni tu mesto njegja. Hotel ga je videti, čeprav se je profesor temu ustavljal. Rekel mu je, da želi pozdraviti vsaj nekatero svojih prijateljev iz katakomb. Di Leyni je to vedel, Selva mu je bil pravil e tem. Mogel mu je javiti, da sta si določila sestanek krog ene popoldne v villi Mayda. Sestra strežnica, ki je prišla malo prej ter nadomestila tovarišico, je zagrešila naprevidnost rekoč, da toliko preprostega ljudstva vprašuje po novicah. Benedetto ni rekel tedaj ničesar; a ko je Di Leyni odšel, je dal poklicati profesorja. Profesorja ni bilo, oditi je moral na vseučilišče. Besede usmiljenke so Benedetto končno zadržno nagnile, da je storil sklep, ki je o njem razmišljal, že odkar mu je prva dnevna luč pokazala stene sobe, poslikane z bajeslovnimi predmeti v slogu Livijine hiše. Z nezavrno silo je zahrepenel zopet po svoji stari sobici. Tam bi videl prijatelje, preproste ljudi, ki bi ga hoteli obiskati, in on drugo osebo, če bi prišla. Prosil je, da bi mogel govoriti z vrtnarjem in služabniki, njim je izrazil svojo željo; in ker so se branili ga prenesti, jih je prosil v imenu božjem, ganil jih je tako, da so se vdali, tvegajoč, da jih gospod odslovi. "Prav svetniške ideje," si je mislila usmiljenka. Benedetto se je za prenos izročil rokam vrtnarja in enega služabnika, zavil v odeje, s Križanim v roki. Njegova potolaženost, da biva spet v revni sobici, je bila tako velika, da se je vsem zdelo, kakor bi se mu stanje bilo izboljšalo. Toda toplomer se je dvigal. Po eni popoldne je toplomer kazal devet in trideset. Don Klemente je dospel ob pol enajstih.

III.

Selvo in di Leyni so dohiteli gručo oseb, ki jih je čakala v drevoredu pomaranč. Bili so vsi lajiki razen enega, mladega, majhnega duhovnika iz Abruzzov, z olivastim obrazom, črnimi, globokimi in gorečimi očmi. Med njimi je bil dijak Elija Viterbo, zdaj kristjan, krščen po onem duhovniku. Med njimi je bil svetloasi lombardski mladenič, učenik ljubljene. Tu je bil mlad delavec, tudi iz Abruzzov, duhovnikov prijatelj, zelo lep, z obrazom apostola; bil je oni Andrej Minucci z verskega sestanka v Subiacu; bil je neki slikar, bil je neki ministratvu prideljen mornarski častnik in drugi; vsi samo moške, ki bi bili vsako posemeljsko ljubezen šrtvovali ljubezni do Benedetto. Nihče izmed njih ni verjel niti enemu izmed obrekljivih glasov, ki so krožili o njem. Branili so ga z viharnim ogorčenjem napram nesaupnim tovarišem. O njih se lahko poreče nekoga dne, da jih je Previdnost po-

stavila na preizkušnjo ter jih nato izbrala za nadaljevalce učniškega dela. Di Leyni je štel tudi v njih krdele; v Ivanu Selva so občudovali in spoštovali moža, ki ga je njihov učnik občudoval in spoštoval, toda občutili so tudi zavisnost od njega. Stali so že precej dolgo v drevoredu pomaranč in čakali baš njega; ker da vstopijo k učniku, so pričakovali samo še gospoda Ivana. Mnogi izmed njih so imeli solze v očeh. Ko se je približal Selva, so vsi molče sneli klobuk. Ivan se je napolil proti hišici in cela gruča mu je siledla. Njegova soproga je prišla zadnja. Eden izmed mladeničev ji je pomignil, naj gre naprej, toda ona ni hotela in nihče ji ni šilil več. To ni bil ne kraj, ne ura za ceremonije; Marija je čutila, da so ti moške pred njo poklicani, da nadaljujejo Benedettovo delo po njegovi smrti. Stopali so molče in z odkrito glavo kijub dežju, Selva kakor drugi. Mayda jih je sprejel na pragu. Ob avo-jem povratku z vseučilišča je sprejel s strahnim izbruhom jeze vest o Benedettovi preselitvi v hišico. Trdo je nato zagrabil tudi usmiljenko, vrtnarja in služabnika, toda prepračil se je v svojem arcu, motreč seznam temperatur, zapisanih vsake pol ure, da ta čin blaznosti ni občutno izpremenil usodnega poteka mrzlice. Na vprašanje, ali naj je malo ostanejo v sobi, ali naj pasijo, da bo bolnik kolikor mogoče malo govoril, je odvrnil: "Storite vse, kar on želi; to je pojedina obsojenca." In šel je pred njimi po malih lesenih stopnicah. "Tvoji prijatelji," je rekel, ko je vstopil v sobo. Pustil jih je notri, zapri duri, naslonil se je ob podboj in gledal Benedetto z rokami, prekrizanimi na hrbtu. Visoka temna postava se ni več zganila z mesta ves čas, kar so se, mudili pri Benedetto njegovi zvesti. Obraz je Benedetto gorel, oči so mu svetile, dihanje naglo. Pozdravil je prijatelje z besedo "hvala", brnečo od velikega razburjenja radosti, tako da se je nekomu izvilo ihtenje. Tedaj je on dvignil roko, kakor da bi prosil, naj se pomirijo. Ko je prej prejel avto popotnico, je bila njegova neprestana prošnja ta, da bi mogel govoriti s svojimi ljubljeneimi prijatelji, da bi mu Bog podelil besede resnice in dovolj moči, da jih tudi izreče. Zdal je čutil, da so mu prsi polne Duha. "Pridite blizu k meni," je rekel. Svetloasi mladenič je pred vsemi drugimi stopil naprej, pokleknil je, dočim so mu tihe solze drsele po obrazu, k postelji učenika, ki mu je položil roko na glavo in povzel: "Ostanite seditveni." Bolesne samotane besede so razširile še večjo žalost; toda vsakdo je čutil, da hoče ta duša izsvetiti zadnjo luč pouka in sveta, vsakdo je potlačil jok. Benedetto glas je zadonel v še globljem molku. "Molite brez prestanka in učite moliti brez prestanka. To je prvi temelj. Kadar človek z resnično ljubezniijo ljubi kakšno osebo ali idejo svojega lastnega uma, se njegova misel bavi skrivaj venomer s svojo ljubezniijo, dočim vrši on najrazličnejša življenska opravila, bodisi življenje ljapca ali življenje kralja; in to ga ne ovira, da svoja opravila dobro vrši, in ni mu treba obračati se z mnogimi besedami do svoje ljubezni. Posvetni ljudje lahko no-sijo tako v arcu kakšno bitje ali idejo resnice ali lepote. Nosite vi v svojem vedno Očeta, ki ga niste videli, a ste ga tolikokrat čutili kot Duha ljubezni, ki diha v vas, ki vam je vzbudil najslajše želje, da bi živel zanj. Če tako storite, bo vaše dejanje vse živo od duha Resnice." (Dalje prihodaj.)

Poslušajte se kampanje za nove člane in pridobite si razpisane nagrade!

KASelj IZGINE, razdraženo in kopravno se od-streži z gredanjem rabe skruvina Severa's Cough Balsam. Je prijetno zdravilo tekotm zadnjih 40 let; valedlega je prikučeno. Cena 25 in 50 centov. Vprašajte zanj v lekarnah. W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA

TISKARNA S. N. P. J. SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častilke, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih. VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VESTI VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE Pišite po informaciji na: S. N. P. J. PRINTERY 2657-59 South Lawrence Avenue, Chicago, Ill. TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA